

*dr inż. Marta Kawa*¹

Katedra Marketingu i Przedsiębiorczości
Uniwersytet Rzeszowski

Istota czynnika ludzkiego w organizacjach spółdzielczych

WPROWADZENIE

Według G.W. Kołodki świat wyglądałby dużo lepiej, byłby bardziej rozwinięty i mniej nierównoważony, a przede wszystkim lepiej rokujący na przyszłość, gdyby nie potężna fala neoliberalizmu. Zadaje pytanie: jak to w ogóle było możliwe, że ekonomiczna i polityczna koncepcja, która kosztem tak wielu służy tak niewielu, mogła zdobyć taką pozycję i siłę przetargową? [Kołodko, 2008, s. 206]. Efektem tych działań jest brak szacunku dla człowieka oraz rosnąca rzesza wykluczonych w wielu aspektach życia społecznego i ekonomicznego. Należy określić, jaką pozycję i funkcję pełni człowiek w ekonomii we współczesnym świecie, kiedy występuje uprzedmiotowienie ludzi, a kiedy upodmiotowienie rzeczy. Co jest ważniejsze, zysk, dobra materialne czy człowiek? Obserwując współczesną gospodarkę, w działalności wielu firm często nie docenia się pojedynczego człowieka, traktując go wyłącznie jako zasoby ludzkie czy kapitał ludzki, co pogłębia poczucie alienacji. Dlatego powstaje wiele instytucji, które bronią godności człowieka, tymi instytucjami są fundacje, stowarzyszenia oraz spółdzielnie. Organizacjami, które starają się ograniczać negatywne skutki tych działań, związane między innymi z wykluczeniem, są przede wszystkim spółdzielnie socjalne.

Celem opracowania jest przedstawienie funkcji społeczno-gospodarczych organizacji spółdzielczych oraz określenie roli, jaką w nich pełni czynnik ludzki. Człowiek w organizacjach spółdzielczych ma uprzywilejowaną pozycję. Dlatego spółdzielnie ze względu na swą specyfikę odpowiadają Strategii Europa 2020.

Ponad 170-letnia tradycja ruchu spółdzielczego dowodzi jego przydatności w różnych warunkach gospodarowania. Ruch spółdzielczy powstał jako konse-

¹Adres korespondencyjny: Uniwersytet Rzeszowski, Wydział Ekonomii, Katedra Marketingu i Przedsiębiorczości, ul. Ćwiklińskiej 2, 35-601 Rzeszów, tel. +48 (17) 872 16 05, e-mail: marka@univ.rzeszow.pl.

kwencja negatywnych skutków rewolucji przemysłowej oraz postępującego kapitalizmu wolnokonkurencyjnego, który pogłębiał różnice dochodowe poszczególnych grup społecznych, pogarszał sytuację materialną robotników i wypierał drobną wytwórczość [Szczepański, 1994, s. 10]. Niekorzystne położenie coraz większej części społeczeństwa dawało bodźce do zmiany istniejącej sytuacji i podejmowania różnych dobrowolnych, oddolnych inicjatyw, co stanowi istotę ruchu spółdzielczego.

Na spółdzielczości spoczywa wiele funkcji i zadań, które w czasach kryzysu nie są możliwe do zastąpienia przez inne podmioty gospodarcze, dlatego konieczne jest właściwe wykorzystanie tej formy gospodarowania do rozwiązywania wielu problemów społecznych i gospodarczych [Wyrzykowska, 2014, s. 15]. Spółdzielnie są również potrzebne, aby wyrównywać nierówności społeczne i przyczynić się do rozwoju gospodarczego.

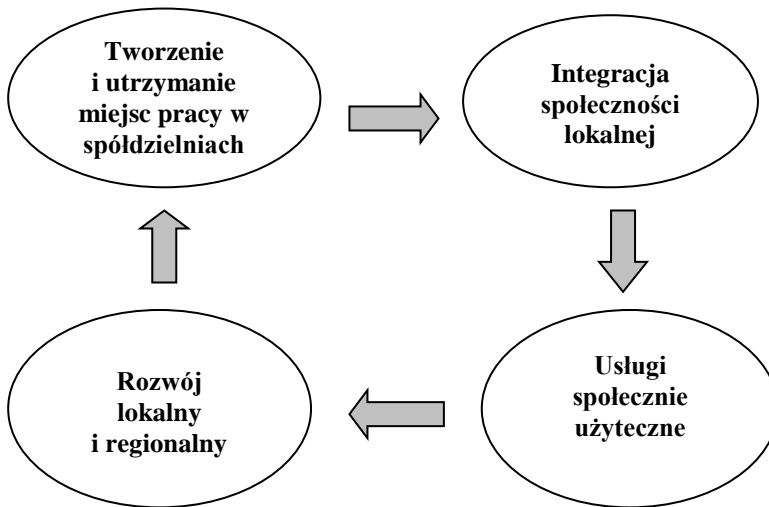
ROLA CZŁOWIEKA W STRATEGII EUROPA 2020

Celem strategii Europa 2020 jest między innymi zrównoważona gospodarka, stawiająca obywateli na pierwszym miejscu, podjęcie trwałej walki z wykluczeniem społecznym, przejście do zielonej gospodarki (niskoemisyjnej). Te właśnie zadania są realizowane przez organizacje spółdzielcze, które stawiają ludzi w centrum swego zainteresowania, generując wartości dodane dla wspólnot lokalnych i wprowadzając w miarę możliwości innowacyjne rozwiązania.

Spółdzielczy model biznesu w Europie promuje organizacja Co-operatives Europe, która za najważniejsze dla spółdzielni uznaje:

- promowanie zrównoważonych praktyk w rolnictwie i produkcji ekologicznej,
- stymulowanie rozwijania produkcji i dystrybucji energii ze źródeł odnawialnych,
- wspieranie rozwoju technik wytwarzania sprzyjających środowisku naturalnemu,
- promowanie działań redukujących zużycie energii i emisji dwutlenku węgla do atmosfery,
- rozwijanie świadomości w kwestiach społecznych i środowiskowych,
- rozpowszechnianie najlepszych praktyk działań spółdzielczych,
- wspieranie poprawy stosunków społecznych przez dążenie do równego wynagradzania bez względu na płeć,
- wspieranie reprezentatywności kobiet w strukturach spółdzielni (np. zarządach),
- promowanie podejmowania działań integrujących niepełnosprawnych, osoby starsze i młodzież,
- promowanie zrównoważonego wykorzystania produktów leśnych,
- wspieranie oferowania konsumentom produktów bezpiecznych, wysokiej jakości, po przystępnych cenach [*Cooperative...*, 2014, s. 15].

W rozwiniętej gospodarce rynkowej spółdzielnie stały się podmiotami, które łączą ideę wspólnego działania dla osiągnięcia wyższych celów związanych z integracją społeczną, tworzeniem i utrzymaniem miejsc pracy. Obok korzyści ekonomicznych, związanych z osiąganiem zysków umożliwiają osiągnięcia licznych usług społecznie pożądanych i użytecznych, które być może nie miałyby racji bytu w otoczeniu ściśle rynkowym, a na które wbrew pozorom wzrasta zapotrzebowanie [Czternasty, 2013, s. 184]. Korzyści, jakie osiąga społeczność lokalna z rozwoju spółdzielni przedstawiono na rys. 1.

Rysunek 1. Korzyści wynikające z rozwoju spółdzielczości

Źródło: opracowanie własne na podstawie [Krajowy, 2012].

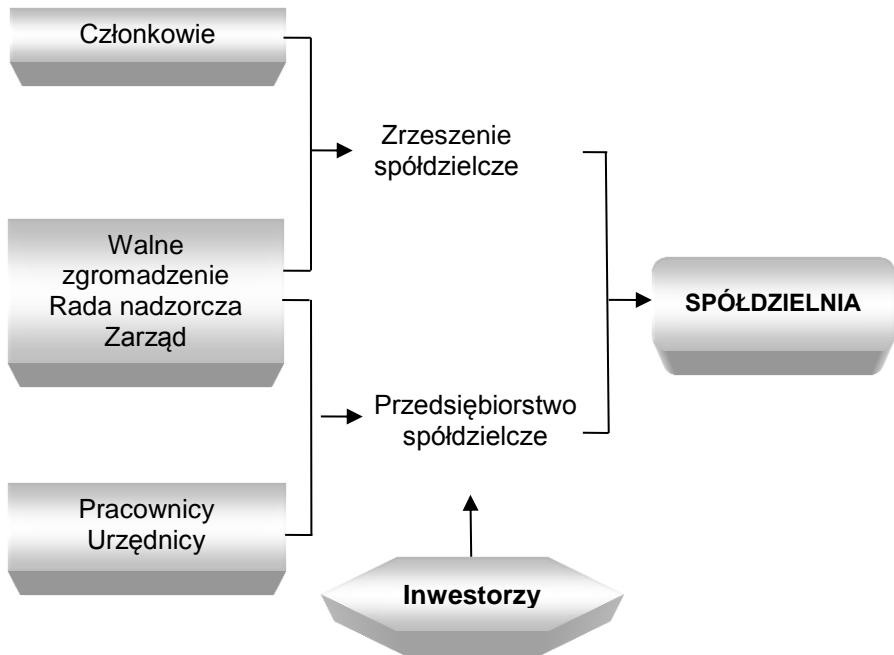
Spółdzielnie tworzą i utrzymują trwałe zatrudnienie. Zapewniają obywatelom Europy 5,4 miliona miejsc pracy i ponad 1000 milionów miejsc pracy na całym świecie [Rola..., 2012, s. 14]. Oferują w miarę możliwości równą płacę za taką samą pracę, zrównoważenie płci na stanowiskach kierowniczych, programy integracji dla osób zagrożonych i wykluczonych. Przedsiębiorstwa spółdzielcze w pełni odpowiadają Strategii Europa 2020. Warto podkreślić, że celem działania spółdzielni jest zapewnienie korzyści ekonomicznych oraz społecznych nie tylko dla członków spółdzielni, ale również dla społeczności lokalnej.

ROLA CZŁONKÓW W ORGANIZACJACH SPÓŁDZIELCZYCH

Według ustawy Prawo spółdzielcze spółdzielnia jest dobrowolnym zrzeszeniem nieograniczonej liczby osób, o zmiennym składzie osobowym i zmiennym funduszu udziałowym, które w interesie swoich członków prowadzi wspólną

działalność gospodarczą. Może również prowadzić działalność społeczną i oświatowo-kulturalną na rzecz swoich członków i ich środowiska [Ustawa..., 2003].

Jak wynika z definicji, spółdzielnie są przede wszystkim zrzeszeniami określonej grupy osób, ale także są przedsiębiorstwami, które prowadzą wspólną działalność gospodarczą, co przedstawia rys. 2.

Rysunek 2. Struktura organizacyjna spółdzielni

Źródło: opracowanie własne na podstawie [Ślusarz, 1994, s. 51].

Spółdzielnie powstają pierwotnie jako zrzeszenia ludzi mających pewne określone potrzeby i cele, którymi może być zapewnienie miejsc pracy poprzez spółdzielnie pracy i spółdzielnie socjalne, obsługa finansowa poprzez banki spółdzielcze i SKOK, pomoc w prowadzeniu gospodarstwa rolnego poprzez grupy producentów rolnych, obsługa mieszkań poprzez spółdzielnie mieszkaniowe, zapewnienie dobrej jakości artykułów konsumpcyjnych przez PSS „Społem” oraz GS „Sch”. Aby spółdzielnia mogła zaspokoić te potrzeby, musi rozpocząć prowadzenie działalności gospodarczej, czyli stworzyć przedsiębiorstwo, które powinno mieć zdolność przetrwania i utrzymania się na konkurencyjnym rynku [Boczar, 1991, s. 23; Piechowski, 2013, s. 40].

Zgodnie z ideą ruchu spółdzielczego na pierwszym miejscu stawiano członkostwo, a więc człowieka, a dopiero na drugim kapitał. Podejście to było i jest odzwierciedleniem idei funkcjonowania spółdzielni. Najważniejsze jest dba-

nie o interesy członków spółdzielni, natomiast cele ekonomiczne takie jak maksymalizowanie zysków czy minimalizowanie kosztów są również konieczne, ale w takim zakresie, aby służyły realizacji celu zasadniczego, którym jest dobro i korzyści członków.

Podmioty spółdzielcze od początku swego istnienia prowadziły nie tylko działalność gospodarczą, ale również społeczno-wychowawczą i kulturalną. Dotyczyła ona wielu klas społecznych i środowisk, szczególnie skierowana była do osób słabszych ekonomicznie, biednych i wykluczonych. Spółdzielnie zrzeszały w głównej mierze uboższych chłopów, robotników oraz drobnych producentów towarowych. Ich zasadniczym celem była samoobrona przed negatywnymi konsekwencjami rozwoju systemu kapitalistycznego, w tym głównie w sferze kredytu, a także zapobieganie rozwarstwieniu społecznemu oraz dochodowemu i w konsekwencji poprawa sytuacji materialnej członków spółdzielni [Czternasty, 2013, s. 60].

Spółdzielnie opierają swoją działalność na wartościach samopomocy, samoodpowiedzialności, demokracji, równości, sprawiedliwości i solidarności [Kodeks..., 2008, s. 4]. Z kolei wartości etyczne, którymi kierują się członkowie, pracownicy i osoby zarządzające spółdzielnią to uczciwość, której tak brakuje we współczesnej gospodarce, odpowiedzialność społeczna oraz troska o innych, szczególnie pokrzywdzonych i wykluczonych. Od osobistej postawy członków, pracowników, osób zarządzających, organów samorządowych, ich uczciwości, poczucia odpowiedzialności oraz współpracy i wzajemnego poszanowania zależą zarówno efekty działalności gospodarczej, jak i poparcie spółdzielczej formy przez członków, pracowników i społeczność lokalną.

Dla organizacji spółdzielczych ważny jest również czynnik ludzki, w aspekcie traktowania go jako klienta, który często wywodzi się ze społeczności i środowiska lokalnego, w którym działa spółdzielnia.

Celem pierwszej spółdzielni spożywców, która powstała w 1844 roku w Rochdale w Anglii, było zaopatrzenie w towary dobrej jakości, po słusznej cenie, według rzetelnej miary i wagi [Boczar, 1986, s. 64]. W swym sklepie wypisała hasło „słuszna cena, rzetelna waga, dobra jakość”. Jest ono aktualne do dnia dzisiejszego. Na sklepach PSS „Społem” można zauważyć napis „dobra jakość, dobre ceny, dobre sklepy”. W dobie hipermarketów, które oferują towary po niższych cenach, ale trudnej do określenia jakości, warto zwrócić uwagę na produkty i ofertę sklepów spółdzielczych.

Członkowie są właścicielami przedsiębiorstwa spółdzielczego, w którym demokratycznie podejmują decyzje, mogą być również pracownikami, producentami czy klientami w zależności od typu spółdzielni.

Spółdzielnie powstają i kształtują się zarówno z potrzeb ludzi jak i całych lokalnych społeczności. Ich forma zmienia się, podlega wpływom otoczenia i sama determinuje jego funkcjonowanie. W Polsce pewne formy spółdzielcze, które istniały przed wojną wracają w nowych warunkach gospodarowania, są to na

przykład spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe. Spółdzielnie dostosowują się do specyficznych warunków i wymogów istniejących na rynku, aby jak najlepiej realizować cele i zadania, dla których zostały powołane.

FUNKCJE SPOŁECZNO-GOSPODARCZE ORGANIZACJI SPÓŁDZIELCZYCH

Spółdzielnie w miarę swoich możliwości zaspokajają potrzeby społeczne w zakresie oferowania i utrzymania miejsc pracy grupom, które mają trudności na rynku pracy. Są to osoby niepełnosprawne, osoby w starszym wieku, kobiety czy osoby o niższym poziomie wykształcenia. Osoby niepełnosprawne zatrudniane są przez spółdzielnie inwalidów, spółdzielnie pracy oraz spółdzielnie socjalne. Z kolei duży udział kobiet wśród pracowników występuje w bankach spółdzielczych, spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych oraz spółdzielniach „Społem”. Wiele spółdzielni utrzymuje w długoletnim zatrudnieniu osoby, które obecnie są w wieku produkcyjnym niemobilnym. Funkcja zatrudniania osób o obniżonych szansach na rynku pracy z powodu niskiego wykształcenia była i jest realizowana w spółdzielniach inwalidów, spółdzielniach socjalnych i rolniczych spółdzielniach produkcyjnych. Spółdzielnie są również istotnym pracodawcą na lokalnym rynku pracy, gdyż działalność większości spółdzielni ma wymiar lokalny [Nałęcz, Konieczna-Salamatin, 2009, s. 32–35].

Organizacje spółdzielcze pełnią ważne funkcje społeczno-gospodarcze, a mianowicie:

- 1) tworzą i utrzymują one znaczną liczbę miejsc pracy etatowej, często dwukrotnie więcej niż porównywalne podmioty z innych sektorów gospodarki;
- 2) w znacznie większym stopniu niż inne sektory gospodarki narodowej zatrudniają też osoby mające obniżone szanse na rynku pracy;
- 3) odgrywają znaczącą rolę w społecznościach lokalnych. W zakresie działań na rzecz spójności i integracji społecznej, angażują się w prowadzenie działań wspierających osoby dotknięte wykluczeniem społecznym.

Aby realizować te funkcje potrzebują wsparcia różnych instytucji, w tym również przychylniej polityki państwa.

Z Raportu o spółdzielczości polskiej, który podkreśla pozytywną rolę spółdzielni w zatrudnianiu grup mających trudności na rynku pracy wynika, że spółdzielnie w Polsce zatrudniają blisko 40 tys. osób niepełnosprawnych, co stanowi około 14,8% ogółu zatrudnionych w tym sektorze, przy jednoczesnym kształtowaniu się tego wskaźnika w skali kraju na poziomie 3,6%. Średni odsetek zatrudnionych kobiet w spółdzielniach wynosił 59%, podczas gdy w całej gospodarce 45%. Spółdzielnie utrzymują w długoletnim zatrudnieniu osoby będące w wieku produkcyjnym niemobilnym lub w wieku emerytalnym, odsetek tych osób stanowi około 53%, a w całej gospodarce narodowej tylko 36%. Spółdzielnie zatrudniają więcej osób o niskim i średnim wykształceniu około 78%, niż prze-

ciętnie w gospodarce 68,3% [Raport, 2010]. Wiele spółdzielni funkcjonuje na terenie małych miast oraz obszarów wiejskich i jest istotnym pracodawcą lokalnym. Banki spółdzielcze, a także spółdzielcze oszczędnościowo-kredytowe, dysponują około 10% udziałem w całym rynku usług bankowych, ale mają kluczowe znaczenie dla zaspokajania potrzeb na usługi finansowe zgłaszane przez lokalne społeczności, rolników i drobnych przedsiębiorców [Kata, 2010, s. 6]. Spółdzielnie zapewniają miejsca pracy osobom, które nie mogłyby znaleźć zatrudnienia na otwartym rynku pracy, przyczyniając się tym samym do integracji społecznej [Mering, 2013, s. 75].

W spółdzielniach ważne są dwa aspekty. W pierwszym aspekcie na czoło wysuwa się troska o interesy spółdzielni i jej członków (aspekt wewnętrzny ruchu spółdzielczego). W drugim aspekcie (zewnętrznym) główną sprawą jest udział spółdzielczości w rozwiązywaniu ważnych problemów społeczno-ekonomicznych. Często spółdzielnie powstają pod presją wynikającą z niezaspokojenia pewnych specyficznych potrzeb i próbują rozwiązać trudne problemy, takie jak bezrobocie czy wykluczenie.

Współcześnie, w warunkach gospodarki rynkowej, spółdzielczość ma do zrealizowania wiele funkcji i zadań, które są trudne do zastąpienia przez inne podmioty gospodarcze czy struktury organizacyjne. Ta forma gospodarowania ma szczególne znaczenie w dwóch sferach. Ważne są obszary wiejskie oraz sfera socjalna i rynek pracy [Kata, 2014, s. 68].

W Polsce jest wiele spółdzielni, które mogą być wzorem do naśladowania. Przykładem może być Spółdzielnia Pracy „Muszynianka”, producent wody wysokozmineralizowanej, której prezesem jest kobieta. Spółdzielnia powstała w 1951 roku, zatrudnia 67 osób, w tym 53 członków z długoletnim stażem. Zdaniem pani Prezes to poczucie wspólnoty i chęć współpracy dla wspólnego dobra stały się najcenniejszymi zasobami. W „Muszyniance” zawsze najważniejsi byli ludzie. Spółdzielnia zatrudnia wiele starszych kobiet, które nie miałyby możliwości pracy w prywatnej firmie. Dba nie tylko o to, by zapewnić ludziom pracę, ale daje im także możliwość rozwoju, wspierając wszystkich, którzy chcą podnosić swoje kompetencje na studiach zaocznych, podyplomowych czy specjalistycznych kursach. Po ostatniej rekrutacji młodszych pracowników średnia wieku w całej firmie przekracza 40 lat, na hali produkcyjnej średnia wieku wynosi 50+. W spółdzielni nie ma dużych dysproporcji w zarobkach, kadra kierownicza zarabia dwa razy więcej od pracowników fizycznych, a prezes trzy razy więcej. Nie tak jak w firmach korporacyjnych, gdzie członek zarządu często otrzymuje sto razy wyższą pensję niż zwykły pracownik.

Spółdzielnia ma rozwiniętą sferę socjalno-bytową, która finansuje wyjazdy wakacyjne dla pracowników i ich rodzin, wspiera emerytowanych pracowników. Celem spółdzielni jest utrzymanie jednostki efektywnej ekonomicznie, gwarantującej zatrudnienie dla mieszkańców regionu. „Muszynianka” współpracuje z lokalnym środowiskiem, co roku przeznaczając znaczne środki na cele charyta-

tywne. Wspiera gminę Muszyna, poprzez Stowarzyszenie „Klucz Muszyński” przeznaczając środki na ochronę środowiska, cele kulturalne, edukację, sport, kluby młodzieżowe, straż pożarną, szpital oraz lokalne stowarzyszenia zajmujące się opieką nad osobami niepełnosprawnymi, sponsoruje siatkarki z Muszyny. W 2012 roku Spółdzielnia „Muszynianka” była jednym z czterech przedsiębiorstw, obok dużych korporacji spółdzielczych z Włoch i Kraju Basków, które Komisja Europejska stawiała za przykład skutecznej walki z kryzysem [Kuraś, 2014, s. 24; www.woda..., 2014]. Spółdzielnie powinny traktować z szacunkiem członków, pracowników, jak również klientów oraz całą społeczność lokalną.

PODSUMOWANIE

Spółdzielnie poprzez realizację określonych wartości i zadań, którymi kierują się w swej działalności odpowiadają Strategii Europa 2020, której celem jest między innymi zrównowazona gospodarka, podjęcie trwałej walki z wykluczeniem społecznym, rozwój niskoemisyjnej gospodarki, w której to człowiek znajduje się na pierwszym miejscu. Funkcjonowanie spółdzielni szczególnie społecznych sprzyja tworzeniu i utrzymaniu miejsc pracy oraz stabilizacji sytuacji gospodarczej w trudnych czasach. Jako organizacje demokratycznie zarządzane przez swoich członków, są bardziej odpowiedzialne przed pracownikami, dostawcami, klientami oraz społecznością lokalną niż ma to miejsce w przypadku firm komercyjnych, dla których najważniejszy jest zysk, a nie czynnik ludzki. Spółdzielnie przyczyniają się do rozwiązywania wielu problemów społecznych przez łagodzenie ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz wspieranie rozwoju lokalnych społeczności poprzez integrację. W czasach kryzysu oraz spowolnienia gospodarczego, kiedy spadło zaufanie społeczne do banków, sektora przedsiębiorstw prywatnych, wiele osób czuje się pokrzywdzonych i oszukanych. Dlatego warto przypominać o wartościach i zasadach, którymi kierują się spółdzielnie w swojej działalności oraz roli społeczno-gospodarczej, jaką pełnią w środowisku lokalnym.

LITERATURA

- Boczar K., 1986, *Spółdzielczość. Problematyka społeczna i ekonomiczna*, PWE, Warszawa.
- Boczar K., 1991, *Zasady spółdzielcze*, Rocznik Spółdzielczego Instytutu Badawczego, Warszawa.
- Cooperative Europe, CSR Co-operative Social Responsibility, wydanie elektroniczne, www.coopseurope.coop/about-us (dostęp: 10.09.2014 r.).
- Czternasty W., 2013, *Determinanty rozwoju spółdzielczości w różnych warunkach ekonomiczno-społecznych*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń.

- Szczepański J., 1994, *Spółdzielczość w gospodarce rynkowej*, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Poznaniu, Poznań.
- Kata R., 2010, *Spółdzielczy sektor bankowy w Polsce i innych krajach Unii Europejskiej w warunkach kryzysu finansowego i recesji* [w:] *Korzyści i koszty wprowadzenia euro przez Polskę w świetle doświadczeń Słowacji*, red. J. Kitowski, Wyd. Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów.
- Kata R., 2014, *Rola spółdzielczości w rozwoju społeczno-gospodarczym Euroregionu Karpackiego* [w:] *Przyrodnicze i społeczno-ekonomiczne uwarunkowania rozwoju obszarów przygranicznych Polski i Słowacji*, red. B. Grzebyk, A. Walenia, Wydawnictwo Oświatowe FOSZE, Rzeszów.
- Kodeks dobrych praktyk spółdzielczych*, 2008, Krajowa Rada Spółdzielcza, Warszawa.
- Kołodko G.W., 2008, *Wędrujący świat*, Wyd. Prószyński i S-ka, Warszawa.
- Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej 2012*.
- Kuraś B., 2014, *Od korporacji uchowaj nas, Panie*, „Gazeta Wyborcza” z 18.09.2014 r.
- Mering T., 2013, *Spółdzielczość a polityka Unii Europejskiej w okresie kryzysu finansowego i gospodarczego*, „Problemy Polityki Społecznej”. Kwartalnik Komitetu Nauk o Pracy i Polityce Społecznej PAN i Instytutu Polityki Społecznej Uniwersytetu Warszawskiego 20(1).
- Nałęcz S., Konieczna-Sałamatin J., 2008, *Polska spółdzielczość na progu XXI wieku. Zasoby oraz wybrane funkcje społeczno-ekonomiczne*. Spółdzielczy Kwartalnik Naukowy, nr 1, Wydawnictwo Spółdzielcze Sp. z o.o., Warszawa.
- Piechowski A., 2013, *Wartości i zasady spółdzielcze a społeczeństwo obywatelskie i gospodarka społeczna*, *Ekonomia Społeczna Półrocznik* nr 1, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, Małopolska Szkoła Administracji Publicznej, Kraków.
- Raport o spółdzielczości polskiej*, 2010, Krajowa Rada Spółdzielcza, Warszawa.
- Rola i przyszłość spółdzielczości. Gospodarka konkurencyjnej Polski*, 2012, *Biuletyn Forum Debaty Publicznej*, nr 19, Wyd. Kancelaria Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, Warszawa.
- Ślusarz G., 1994, *Tajemnica sukcesów rolnictwa duńskiego*, Wyd. Profil, Rzeszów.
- Ustawa z dnia 16 września 1982 r. Prawo spółdzielcze, tekst jedn. Dz.U. z 2003 r. nr 188, poz. 1848 z późn. zm.
- www.wodadladowia.pl/pl/8894/0/muszynianka.html (dostęp: 14.09.2014 r.).
- Wyrzykowska B., 2014, *Polski sektor spółdzielczy w latach 2001–2011*, *Zeszyty Naukowe SGGW. Ekonomia i Organizacja Gospodarki Żywnościowej* nr 105.

Streszczenie

W opracowaniu przedstawiono rolę i miejsce czynnika ludzkiego w organizacjach spółdzielczych. Spółdzielnie są przede wszystkim zrzeszeniami osób, które poprzez prowadzenie działalności gospodarczej realizują wspólne cele i zaspokajają określone potrzeby, którymi może być zapewnienie miejsc pracy, obsługa finansowa, pomoc w prowadzeniu gospodarstwa rolnego, obsługa mieszkań, zapewnienie artykułów konsumpcyjnych dobrej jakości. We współczesnej gospodarce celem działalności wielu firm, korporacji jest maksymalizacja zysku często kosztem pracowników. Efektem tych działań jest

brak szacunku dla człowieka, alienacja oraz rosnąca rzesza wykluczonych w wielu aspektach życia społecznego i ekonomicznego. W spółdzielniach natomiast człowiek i jego potrzeby są w centrum zainteresowania. Człowiek zajmuje w organizacjach spółdzielczych nadrzędną pozycję jako członek spółdzielni, pracownik, dostawca, producent oraz klient. Spółdzielnie poprzez realizację określonych zadań oraz przestrzeganie zasad i wartości, którymi kierują się w swej działalności odpowiadają Strategii Europa 2020, której celem jest między innymi zrównoważona gospodarka, podjęcie trwałej walki z wykluczeniem społecznym, rozwój niskoemisyjnej gospodarki, w której to człowiek znajduje się na pierwszym miejscu. Spółdzielnie w miarę swoich możliwości zaspokajają potrzeby społeczne w zakresie oferowania i utrzymania miejsc pracy grupom, które mają trudności na rynku pracy. Są to osoby niepełnosprawne, osoby w starszym wieku, kobiety czy osoby o niższym poziomie wykształcenia. Spółdzielnie odgrywają znaczącą rolę w społecznościach lokalnych w zakresie działań na rzecz spójności i integracji społecznej. Spółdzielnie powstają i kształtują się zarówno z potrzeb ludzi, jak i całych lokalnych społeczności. Ich forma zmienia się, podlega wpływom otoczenia i sama determinuje jego funkcjonowanie.

Słowa kluczowe: spółdzielnia, czynnik ludzki, zatrudnienie, Strategia Europa 2020

The Essence of the Human Factor in Cooperative Organizations

Summary

The paper presents the role and place of the human factor in cooperative organizations. Cooperatives are primarily associations of persons whose business activities are pursuing common goals and meet specific needs, which may be to provide jobs, financial services, help with the farm, service apartments, providing high-quality consumer goods. The purpose of the modern economy many companies, corporations is to maximize profit at the expense of workers often. The result is a lack of respect for the man, alienation and a growing crowd excluded in many aspects of social and economic life. The cooperatives while the man and his needs are in the spotlight. The man is a parent cooperative organizations position as a member of the cooperative, employee, supplier, manufacturer and customer. Cooperatives through the implementation of specific tasks and the principles and values that guide its activities correspond to the Europe 2020 Strategy, which aims, among other things sustainable, taking permanent fight against social exclusion, the development of low-carbon economy, in which a man is in the first place. Cooperatives if possible meet the social needs in providing and maintaining jobs groups who experience some difficulties in the labor market. These are people with disabilities, the elderly, women and people with lower levels of education. Cooperatives play a significant role in the local community. In terms of activities for social cohesion and integration. Cooperatives are formed and shaped by both the needs of the people as well as entire communities. Their form is changing, is influenced by the environment and itself determines its function.

Keywords: cooperative, human factors, employment, the Europe 2020 Strategy

JEL: A13